

Poznań, 10.12.2017r.

*Raport z funkcjonowania systemu zapewniania i doskonalenia jakości kształcenia
w roku akademickim 2016/2017*

*Sprawozdanie przygotowano w oparciu o raporty Kierunkowych Zespołów ds. Jakości
Kształcenia (KZdsJK) Wydziału Rolnictwa i Bioinżynierii.*

INFORMACJE OGÓLNE

Raport z funkcjonowania systemu zapewniania i doskonalenia jakości kształcenia w roku akademickim 2016/2017 został przygotowany na podstawie rocznych sprawozdań opracowanych przez Kierunkowe Zespoły ds. Jakości Kształcenia (KZdsJK) działające na Wydziale Rolnictwa i Bioinżynierii, wg wzoru, zaproponowanego przez Uczelnianą Komisję ds. Jakości Kształcenia. Wzór ten został przekazany przewodniczącym KZdsJK pismem Prorektora ds. Studiów UPP nr DSSS– 521-8/2017 z dnia 24 października 2017 r.

W roku akademickim 2016/2017 w odniesieniu do lat poprzednich w systemie doskonalenia jakości kształcenia dokonano zmiany procedury hospitacji zajęć dydaktycznych oraz zmieniono wzór sylabusu.

Nową procedurę hospitacji, zachowując jej dotychczasowy numer (P.156_UKdsJK) wprowadzono zarządzeniem nr 102/2017 Rektora UPP z dnia 25 września 2017 r., natomiast zmieniony wzór sylabusu zarządzeniem nr 101/2017 Rektora UPP z dnia 25 września 2017 r.

OCENA PROGRAMU KSZTAŁCENIA

Ocena programu kształcenia dokonana przez Kierunkowe Zespoły ds. Jakości Kształcenia obejmowała działania związane z modyfikacją programów, które polegały m.in. na wprowadzeniu nowych przedmiotów (np.: Propedeutyka ekoenergetyki, Mikrobiologia z elementami biologii roślin, Komputerowe wspomaganie projektowania), likwidacja przedmiotów lub modułów (Biologia roślin), zmiana wymiaru godzinowego realizowanych przedmiotów (Technika i technologia biopaliw) stosownie do procedury P.163 oraz ocenę programu kształcenia łącznie z weryfikacją sylabusów (procedura P.161).

Przykładem inicjatywy KZdsJK mającej na celu dostosowywanie programu studiów do potrzeb pracodawców w wyniku analizy uwag absolwentów nt. zapotrzebowania specjalistów na rynku pracy, jest uruchomienie od roku akademickiego 2018/19 nowego kierunku studiów Informatyka stosowana w miejsce wygaszanego Informatyka i agroinżynieria.

W raportach niektórych zespołów kierunkowych (Biotechnologia, Ekoenergetyka Inżynieria rolnicza) zwrócono uwagę na problem nadmiernego obciążenia studentów zajęciami dydaktycznymi w ostatnim semestrze studiów pierwszego i drugiego stopnia, co utrudnia przygotowanie pracy dyplomowej. W odpowiedzi na postulat Samorządu studenckiego, Władze WRB przyjęły jako zasadę, że od roku akademickiego 2017/2018 ostatni semestr (na obu stopniach) będzie realizowany w skróconym trybie (stosownie do zarządzenia nr 42/2017 Rektora UPP).

Na tych kierunkach studiów, na których przeprowadzono ocenę sylabusów, stwierdza się braki i błędy wymagające interwencji. Wymienia się tu m.in.:

- a) brak sylabusów w WD (ok. 40%),
- b) brak wypisanych efektów kształcenia lub wpisane nieaktualne kody,
- c) brak lub błędy w liczbie przypisanych punktów ETCS dla przedmiotu,
- d) brak oznaczeń, na którym semestrze prowadzony jest przedmiot,
- e) liczba godzin nie jest zgodna z programem studiów oraz brak liczby godzin pracy własnej studenta,
- f) brak określenia formy zaliczenia przedmiotu, tj. udziału w ogólnej ocenie przedmiotu części obejmującej ocenę z ćwiczeń.

Działania podejmowane przez KZdsJK na rzecz doskonalenia programów kształcenia, przedstawione w raportach, są uzasadnione i wynikają z racjonalnych przesłanek, wśród których wymienia się lepszą organizację procesu dydaktycznego, spełnienie postulatów studentów.

OCENA PROCESU KSZTAŁCENIA

1. Wyniki analizy ankiet studenckich

W roku akademickim 2016/17 proces kształcenia był oceniany przez studentów wg procedury P.166, wprowadzonej zarządzeniem nr 71/2016 Rektora UPP, na podstawie ujednoliconej „Ankiety oceny zajęć dydaktycznych”. Zrezygnowano z warunku wypełnienia ankiet przez 30% grupy studenckiej dla statystycznej wiarygodności oceny, a także zmniejszono liczbę pytań do 5.

Według raportów KZdsJK, frekwencja studentów oceniających zajęcia była bardzo zróżnicowana na poszczególnych kierunkach studiów. Największy procent zwrotu ankiet stwierdzono na kierunkach Biotechnologia (33,8%), Inżynieria rolnicza (33,4%), Ekoenergetyka (19,5%), Informatyka i agroinżynieria (14,3%). Najmniejszy (<10%) odnotowano na studiach obu stopni na kierunkach Rolnictwo i Ochrona środowiska. W ankietach nt. zajęć, które otrzymują powtarzające się negatywne oceny, spotyka się uwagi, których przykładem mogą być następujące cytaty:

- „nierealizowanie zgodnie z planem zajęć dydaktycznych i nieodrabianie ich w innym terminie”,
- „niewykorzystywanie pełnego czasu przewidzianego na zajęcia wykładowe lub ćwiczeniowe”,
- „nieprzygotowanie prowadzących do zajęć (głównie ćwiczeń)”,
- „zbyt szybkie prowadzenie wykładów”,
- „realizowanie tematów niezgodnych z sylabusem”,
- „powtarzające się treści kształcenia”.

Wszystkie uwagi dotyczące ocenianych zajęć zostały przekazane przez Dziekana Kierownikom Jednostek WRB, z których pochodzili prowadzący zajęcia z prośbą o ustosunkowanie się. Zalecono także przeprowadzenie rozmów z osobami wobec których sformułowano powtarzające się negatywne uwagi.

2. Wyniki hospitacji

W roku akademickim 2016/17 zarządzeniem Rektora UPP nr 102/2017 zmodyfikowano procedurę hospitacji zajęć dydaktycznych (P.156_UKdsJK). Zmiana dotyczy hospitacji zajęć z przedmiotów ogólnouczelnianych, języków obcych i wychowania fizycznego, które planuje UKdsJK i przeprowadzają jej członkowie.

We wszystkich raportach KZdsJK, działających na WRB podkreśla się wysoki poziom zajęć i dobre przygotowanie prowadzących. Zróżnicowany jest jednak na Wydziale udział liczby hospitacji wykonanych w stosunku do ogólnej liczby hospitacji zaplanowanych. Nieliczne uwagi wymieniane we wnioskach pohospitacyjnych były następujące (cytaty):

- a) „zajęcia wymagają mobilizacji studentów do większej aktywizacji,”
- b) „należałoby zwiększać aktywności studentów na ćwiczeniach, poprzez wprowadzanie aktywnych form prowadzenia zajęć połączonych z pracą własną studentów,”

c) „powtarzające się i nie dopasowane dla kierunku treści nauczania,”

W szczegółowych raportach KZdsJK kierunków Wydziału Rolnictwa i Bioinżynierii nie wspomina się o przeprowadzonych hospitaacjach interwencyjnych.

3. Wyniki analizy ankiet absolwenta bezpośrednio po ukończeniu studiów

Ankietowanie absolwentów studiów pierwszego i drugiego stopnia jest prowadzone po egzaminie dyplomowym, zgodnie z procedurą P.153 poprzez wypełnienie ankiet stanowiących dokument procedury.

W roku akademickim 2016/17 liczebność ankietowanych absolwentów poszczególnych kierunków studiów wynosiła 49,1% - Biotechnologia, 74,1% - Ochrona środowiska, 98,8% - Ekoenergetyka i 100% dla kierunków Informatyka i agroinżynieria, Inżynieria rolnicza i Rolnictwo.

Do powtarzających się kwestii ocenianych na „nie” i „zdecydowanie nie” należą:

- a) dostęp do sal komputerowych,
- b) dostęp i funkcjonowanie strony internetowej Uczelni,
- c) możliwość realnego wpływu na dydaktykę i zarządzanie Uczelnią przez członków Samorządu studenckiego,
- d) możliwość korzystania z uczelnianego systemu pomocy w planowaniu kariery i wejścia na rynek,
- e) poziom nauczania języka obcego,
- f) powtarzające się treści nauczania.

Zebrane wyniki ankiet wskazują na występowanie identycznych, negatywnych opinii absolwentów dotyczących oceny programu studiów i warunków studiowania jakie odnotowano w ubiegłym roku akademickim.

Jak co roku w ankietach absolwentów zawarte są informacje o powtarzaniu treści nauczania, które w opinii zespołów dokonujących analizy ankiet, ponownie są częstsze u absolwentów studiów drugiego stopnia.

W raportach wskazuje się także na działania będące odpowiedzią na uwagi absolwentów zawartych w części ankiety „pytania otwarte”, gdzie ankietowani wskazywali przedmioty najbardziej przydatne z punktu widzenia ich pracy zawodowej oraz te przedmioty, których treści programowe należałoby udoskonalić i bardziej dostosować do rynku pracy. W raportach wskazano, że uwagi te będą wykorzystane przy modyfikacji programów kształcenia.

4. Raport z realizacji praktyk zawodowych

Organizacja praktyk studenckich w Uczelni jest uporządkowana procedurą P.164, dostępną na stronie internetowej w zakładce „Jakość kształcenia”, zawierającą niezbędną dokumentację, tj. wzory umów, regulaminy, terminarze i inne.

W raportach KZdsJK, w części dotyczącej realizacji praktyk zawodowych na poszczególnych kierunkach studiów podano liczbę miejsc praktyk organizowanych przez Wydział w relacji do liczby miejsc praktyk zgłoszonych przez studentów. Liczby te wskazują, że na większości kierunków studiów miejsca odbywania praktyki są wyszukiwane i zgłaszane przez studentów. Do wyjątków należy *Ekoenergetyka* i *Inżynieria rolnicza*, gdzie pula ofert miejsc odbywania praktyki zaproponowana przez wydział jest zadawalająca. Drugą ważną informacją w części raportu dotyczącej praktyk jest liczba studentów, którzy nie zaliczyli praktyki w terminie wyznaczonym planem studiów. Na większości kierunków studiów są to pojedyncze osoby i nie jest to niepokojące. Niepokoi natomiast sytuacja na kierunku *Ekoenergetyka*, gdzie studenci z niezaliczoną praktyką stanowią duży odsetek całości studiujących. W raportach wskazano kierunki działań naprawczych, m.in. poszukiwanie nowych placówek przyjmujących studentów na praktykę, organizowanie spotkań informacyjnych dla studentów pierwszych lat studiów, itp. Należy dodać, że liczba osób, które nie zaliczyły praktyki we wskazanym terminie może się zmniejszyć, gdyż często studenci z opóźnieniem opracowują i przedstawiają koordynatorom dzienniki praktyk. Ponadto, na kierunku *Ekoenergetyka* zaproponowano uelastycznienie terminu odbywania praktyk i możliwość ich odrabiania przez cały okres studiów, niezależnie od obecnego przyporządkowania formalnego.

OCENA PROCESU DYPLOMOWANIA

Proces dyplomowania jest szczegółowo opisany procedurą P.160, która zawiera odpowiednią dokumentację w postaci terminarza dyplomowania, karty pracy dyplomowej, wniosku o zmianę promotora/tematu pracy dyplomowej oraz arkusza oceny pracy dyplomowej.

W raportach za rok akademicki 2016/17 opracowanych przez KZdsJK przedstawiono liczbę studentów, którzy złożyli karty pracy dyplomowej oraz liczbę studentów zdających egzamin dyplomowy w ustalonym terminie, liczbę wniosków o pierwsze przedłużenie terminu złożenia pracy, a także liczbę niezdanych egzaminów dyplomowych w pierwszym terminie. W porównaniu do ubiegłych lat, odnotowano znaczny wzrost liczby studentów wnioskujących o przedłużenie terminu złożenia pracy dyplomowej.

Na wielu kierunkach studiów (Biotechnologia, Informatyka i agroinżynieria, Rolnictwo) liczba ta nie jest niepokojąca, gdyż nie przekracza 10% studentów, którzy złożyli karty pracy dyplomowej, co może wynikać z przypadków losowych. Natomiast, należy zwrócić uwagę na przyczyny zwiększonej liczby składanych wniosków o przedłużenia na kierunkach Ekoenergetyka i Inżynieria rolnicza.

W odniesieniu do prac dyplomowych, na wszystkich kierunkach studiów zastosowano procedurę weryfikacji oryginalności i samodzielności przygotowania prac dyplomowych w celu zapobiegania i wykrywania plagiatów (P.158). Weryfikacji poddano 10% prac na każdym kierunku WRB. Stwierdzono bardzo małą liczbę prac, dla których system wskazał nieprawidłowości, które wyjaśniono i skorygowano po skierowaniu pracy do promotora.

MONITOROWANIE LOSÓW ZAWODOWYCH ABSOLWENTÓW

W roku akademickim 2016/17 po raz drugi zastosowano procedurę monitorowania losów zawodowych absolwentów po 3 latach od ukończenia studiów (P.165).

W raportach KZdsJK WRiB przedstawiono wyniki analiz losów absolwentów rocznika 2014 podając, że odsetek absolwentów deklarujących zatrudnienie zgodne z ukończonym kierunkiem (w stopniu dużym i bardzo dużym) po poszczególnych kierunkach wynosi:

- a) Biotechnologia – 67%,
- b) Ekoenergetyka – brak absolwentów,
- c) Informatyka i agroinżynieria – 18%,
- d) Technika Rolnicza – brak ankiet,
- e) Ochrona środowiska – 15%,
- f) Rolnictwo – 50%.

Dodatkowo ponad 50% ankietowanych, niezależnie od ukończonego kierunku, wskazywało na kontynuowanie nauki na studiach podyplomowych i kursach kształcących.

Do najważniejszych umiejętności nabytych na studiach, przydatnych w wykonywanej pracy zawodowej zaliczano:

- a) umiejętności samodzielnego uczenia się i organizowania czasu pracy,
- b) umiejętność łatwego nawiązywania kontaktów z ludźmi,
- c) zespołowe rozwiązywanie problemów i zadań,
- d) posługiwanie się specjalistycznymi programami komputerowymi,

e) znajomość języka obcego.

W porównaniu z pierwszym rokiem stosowania procedury, odnotowano większy odsetek ankiet wypełnionych przez absolwentów. Wnioski wynikające z ankiet monitorowania losów zawodowych absolwentów są, zdaniem KZdsJK, cennym materiałem zawierającym wskazówki do ulepszania programów studiów lub przygotowania oferty studiów podyplomowych i kursów doszkalaćcych.

WNIOSKI KOŃCOWE

Uczelniany system zapewnienia i doskonalenia jakości procesu kształcenia w kolejnym roku funkcjonowania wpłynął pozytywnie na kilka obszarów realizowanego na Wydziale Rolnictwa i Bioinżynierii procesu dydaktycznego, co nie oznacza jednak zaniechania konieczności jego ciągłego rozwijania i doskonalenia.

Zauważa się, m. in. przez realizowane hospitacje oraz ankietyzację wyraźną poprawę jakości prowadzonych zajęć i wzrost poczucia odpowiedzialności kadry akademickiej Wydziału za poziom i jakość realizowanego procesu dydaktycznego. Pozytywnie oceniana przez studentów jest również infrastruktura Wydziału, wyposażenie laboratoriów i sal dydaktycznych.

Szczególnego zainteresowania wymaga sprawa zwiększania skuteczności procesu dyplomowania i związana z nią liczba wniosków o przedłużenie terminu złożenia pracy, oraz realizacji i terminowego zaliczania praktyk zawodowych.

Aktualna jest również potrzeba zwiększenia zaangażowania studentów w ocenę zajęć dydaktycznych, co jak wynika z raportów KZdsJK jest najbardziej miarodajnym czynnikiem oceny poziomu procesu dydaktycznego.